

MISCELLANEA

Jerzy Przeracki

Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie;
wydawnictwomarmia@poczta.fm

Rajca fromborski Jacobus Zaneti/Zanetti (około 1661–1737) i jego krąg rodzinny¹

Frombork councilor Jacobus Zanetti/Zanetti (around 1661–1737) and his
family circle

Frombork Rat Jacobus Zanetti/Zanetti (um 1661–1737) und sein
Familienkreis

Słowa kluczowe: Warmia – Frombork – Braniewo – rajca fromborski Jacobus Zaneti/
Zanetti – rzeźbiarz braniewski Jacobus Zaneti/Zanetti junior

Keywords: Warmia, Frombork, Braniewo, sculptor from Braniewo Jacobus Zaneti/
Zanetti junior, Frombork councilor Jacobus Zaneti/Zanetti

Schlüsselwörter: Ermland, Frombork, Braniewo, Bildhauer aus Braniewo Jacobus Zaneti/
Zanetti junior, Stadtrat aus Frombork Jacobus Zaneti/Zanetti

STRESZCZENIE

Na podstawie fromborskich archiwaliów miejskich i ksiąg metrykalnych Fromborka, Braniewa i Lidzbarka Warmińskiego autor przedstawił sylwetkę rajcy fromborskiego Jacobusa Zanetiego/Zanettiego (około 1661–1737) i dzieje jego rodziny ze szczególnym uwzględnieniem osoby jego syna Jacobusa Zanetiego/Zanettiego juniora (1735–1776), rzeźbiarza i od 1770 roku obywatela Starego Miasta Braniewa. Przy okazji zaprezentował także postacie dwóch innych rajców from-

¹ A. Rzempoluch, *Krzysztof Perwangwr (1708–1764). Działalność artystyczna na Warmii i w Prusach Królewskich*, „Rocznik Olsztyński” 1997, t. 17, s. 256–257, wymieniając działających w połowie XVIII w. na Warmii rzeźbiarzy, napisał: „W Braniewie działał Jan Frey (ok. 1710–1784) i nieznanego imienia Zanetti, który wykonał dekorację prospektu organowego w Tolkmicku (1769), w Lidzbarku zaś trochę zagadkowy Adalbert Reibenschu († 1756)”. Znając księgi metrykalne Braniewa i Fromborka, skojarzyłem postać rzeźbiarza Zanettiego z Fromborkiem, a konkretnie z rajcą Jacobusem Zanetim/Zanettim, i tak powstała ta publikacja.

natomiast wskazywać na pochodzenie przybysza z południa Europy. To przypuszczenie znajduje swoje pośrednie potwierdzenie w fakcie, że chrzestnymi dwojga dzieci Jacobusa byli dwaj kanonicy warmińscy, a co ciekawe obaj byli Włochami.

Jacobus Zanetti osiadł we Fromborku w dojrzałym wieku, skoro uzyskał tu małe obywatelstwo, a zaraz potem wielkie obywatelstwo miejskie 28 II 1712 r.³ Już 23 III 1713 r. wybrano go do Rady miejskiej⁴, w której powierzono mu urząd młodszego asesora sądowego⁵. Sprawował go także w 1714 r.⁶, a w dokumencie z 17 III 1714 r. Jacobus Zanetti podpisał się jako ostatni (najmłodszy stażem) rajca⁷. W 1715 r. był młodszym asesorem sądowym, a także nadzorcą składowania towarów w mieście⁸. Podczas kiery w 1716 r. objął w Radzie urząd zarządcy kasy miejskiej i nadal był młodszym asesorem sądowym⁹. Był nim również w latach 1717 i 1718¹⁰, a w 1718 r. został ponadto wityrykiem kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja¹¹. Urząd asesora sądowego pełnił również w kolejnym roku, o czym świadczy adnotacja poczyniona podczas kiery 22 II 1720 r. o zwolnieniu go z asesoriatu i powierzeniu tego urzędu wraz z zarządzaniem kasą miejską rajcy Jacobusowi Zagorowiczowi¹², a Zanetti był nadal wityrykiem (do 1730 r.). W 1723 r. Zanetti był znów młodszym asesorem sądowym i zarządcą kasy miejskiej¹³, a w 1724 r. wciąż

³ AAWO, Archiwa miejskie (dalej: Am), Frombork Magistrat (dalej: FrM) 3, s. 121: D[ominus] Jacobus Sanetti erhaltet klein Bürgerrecht, solvit 10 mk et 3 mk [memoriale]. Item erhaltet Grossbürgerrecht, zahlet Pfannengeld 36 fl. et mem[oriale] 3 mk solvit.

W braniewskich i fromborskich archiwaliach miejskich mamy wiele zapisek, w których dwaj godni zaufania obywatele poświadczają prawe pochodzenie przybyszów starających się o obywatelstwo w danym mieście (a o tym, że Jacobus Zanetti niewątpliwie był we Fromborku przybyszem świadczy nie tylko brak wzmianki „filius civitatis” odnotowywanej przy miejscowych, ale przede wszystkim wysokość kwot opłaconych przez niego za uzyskanie prawa miejskiego). Taka zapiska wyjaśniałaby problem miejsca pochodzenia nowego obywatela Fromborka, ale nie znajdujemy jej w księdze miejskiej. Może to być pośredni dowód pochodzenia Jacobusa Zanettiego z dalekich krain i wobec tego niemożności przedstawienia dwóch godnych zaufania świadków znających go, bo wywodzących się z jego stron rodzinnych.

⁴ Ibidem, s. 128: In die Stelle H[errn] Martini Öhm ad gremium Sp[ectabilis] Magistratus ist vor denen erwehleten und vorgestellten Candidatis H[err] Jacob Zanetti confirmiret, welcher auch allsogleich den gewöhnlichen Eyd praestiret.

⁵ Ibidem, s. 132: Assessor D[ominus] Zanetti.

⁶ Ibidem, Am, FrM 5, k. 155v.

⁷ Ibidem, Am, FrM 3, s. 134.

⁸ Ibidem, s. 141: Assessor D[ominus] Jacob Zanetti dabey Poletherr.

⁹ Ibidem, s. 146: Herr Jacob Zanetti Cassarius.

¹⁰ Ibidem, s. 149 oraz ibidem, Am, FrM5, k. 163.

¹¹ Ibidem, Am, FrM 3, s. 821(18 X 1718): H[err] Jacobus Zanetti tanquam vitricus Ecc[lesi]ae.

¹² Ibidem, s. 158: [...] allein Herr Jacob Zanetti ist von seinen Assessorialambt befreuet und an dessen Stelle Herr Jacob Zagorowicz verordnet, welcher auch zugleich Cassarius verbleiben soll.

Ciekawe, że wspomniany tu Jacobus Zagorowicz przybył do Fromborka z Gdańska, gdzie posiadał obywatelstwo i 24 III 1715 r. został obywatelem Fromborka: Jacobus Zagorowicz, vorhin Burger in Dantzig, erhaltet klein Bürgerrecht, solvit 10 mk et 3 mk [memoriale] (ibidem, s. 140).

Do Rady wybrano go 22 II 1717 r.: [...] 2 Stelle in gremio Sp[ectabilis] Magistratus vorgestellten 4 Candidatis Herr Thomas Piontack und Herr Jacob Zagorowicz durch Ihro Hochw[ürdige] Gnaden benennet und mediante juramento consveto, so sie allzogleich praestiret, confirmiret worden (ibidem, s. 147), powierzając mu 26 II urząd zarządcy kasy miejskiej (ibidem, s. 149).

¹³ Ibidem, s. 169: Sp[ectabilis] D[ominus] Zanetti Assessor Judicii et Cassarius.

młodszy asesorem sądowym. W 1730 r. został starszym asesorem sądowym wespół z Joanneselem Constantinussem Herderem¹⁴.

W kilku kolejnych latach adnotacje o przebiegu kariery J. Zanettiego są lakoniczne, ograniczają się bowiem przeważnie do zapiski o potwierdzeniu członków Rady na ich urządach, w tym w 1733 i 1734 r. Zanettiego na urządzie sędziego¹⁵, który sprawował też w 1731 i 1732 r.¹⁶. W dniu 1 III 1731 r. awansował z funkcji wityryka na prowizora¹⁷. Natomiast podczas kiery 11 III 1735 r. zanotowano: [...] *und Herr Zanetti bey dem Richterlichen Ambt biss auf weiteren Beyhand confirmiret*¹⁸.

Podczas kiery 22 II 1736 r. J. Zanetti zrezygnował z urzędu sędziego¹⁹, zostając starszym asesorem sądowym i zarządcą poczty²⁰; pozostał też prowizorem. Kiery w 1737 r. – jak wspomniano – już nie dożył (na miejsce po nim do Rady został wybrany Joannes Georgius Zweygeld)²¹.

Jak wspomniano, od 1718 r. J. Zanetti był wityrykiem kościoła parafialnego („Herr Jacobus Zanetti vitricus [Ecclesiae Sancti Nicolai]”)²², a 1 III 1731 r. – o tym wyżej – został prowizorem tej świątyni i funkcję tę sprawował do śmierci. Dowiadujemy się o tym z obszernego dokumentu z 2 III 1737 r., w którym pisarz miejski Joannes Constantinus Herder przedstawił zmiany na stanowiskach prowizora świątyni parafialnej i jego współpracowników po śmierci J. Zanettiego²³.

¹⁴ Ibidem, s. 191: Assessor Herr Zanetti cum J[oanne] Constantino Herder et Herr Jacob Zagorowicz (najwiodoczniej wiekowego rajcę Zanettiego miał w razie potrzeby zastępować pisarz miejski J.C. Herder).

¹⁵ Ibidem, s. 202 (9 III 1733 r.: Richter bestellt) i 205 (29 III 1734 r.: Richter bleibet). Ibidem, s. 888, w zapisce z 16 XI 1733 określono go: [...] Sp[ectabilis] Jacobus Zanetti Consularis et Judex Civitatis ejusdem Frauenburgensis [...].

¹⁶ Ibidem, Archiwum Biskupie, A 57, k. 175; ibidem, Am, FrM 5, k. 176.

¹⁷ Ibidem, Am, FrM 3, s. 876.

¹⁸ Ibidem, s. 205.

¹⁹ Ibidem, s. 208: [...] post resignationem Sp[ectabilis] D[omi]ni Jacobi Zanetti das Richterlicher Ambt Sp[ectabilis] D[omi]ni Joanni Müller von Ihro Hochwürdig[en] Gnaden conferiret, so derselbe auch nach geleisten Eyde auf und angenom[m]en.

²⁰ Ibidem, s. 210: Assessores Judicii Herr Zanetti et Postarius und Herr Georg Homan Poletarius et Cassarius.

²¹ Ibidem, s. 211: Weillen auch, nach Absterben seel[igen] Herrn Jacobi Zanetti, eine Stelle in gremium Sp[ectabilis] Magistratus vacant gewesen, ist hiezu von denen erwehlten Candidatis Herr Joann[es] Georg Zweygeld von Ihro Hochwürdig[en] Gnaden dem Herrn Administratore beliebt und confirmiret; welcher auch durch den gewöhnlichen Eyd, so ehr in instanti geleset, bestättiget worden.

²² Ibidem, s. 866, zapiska z 29 V 1726 r.

²³ Ibidem, s. 211–213: Demnach nach Absterben Herrn Jacobi Zanetti gewesenenen Rahtsverwandten und Provisoris bey der hiesigen Pfarrkirchen und nach Herrn Joann[es] Georg Zweygeld, welcher neulich ad gremium Sp[ectabilis] Magistratus promoviret worden, das Provisorat und unterste Vitricat vaciret und vergeben werden sol[ll]te, und in hunc finem am heutigen Dato Ihro Hochwürdig[en] Her[r] Joannes Franciscus Helmingk Archipresbyter Parochus Frauenburgensis wie auch Erb[ahre] Raht versamlet gewesen und zur Election geschritten werden sol[ll]te. [...] in die Stelle seel[igen] Herrn Jacobi Zanetti zum Provisor erwehlet Herr Joannes Dreipfert gewesener erster Vitricus, in dessen Stelle Her[r] Daniel Schultz zum Vitricat, und zu den untersten Vitricat post resignationem Sp[ectabilis] Joannis Georgii Zweygeld der Erb[ahre] Christian Tydeman [jun.], welcher auch alle drey den 3. Martii in facie populi ad Divina congregati, juramentum solitum gelesit und also in ihren Ambtben confirmiret worden.

Z powyższego dokumentu wynika, że we fromborskiej świątyni parafialnej byli powoływani prowizor oraz pierwszy wityryk i niższy wityryk (w innych świątyniach na Warmii były tylko dwa stanowiska prowizorów, czyli wityryków kościelnych). Można tu dodać, że rajca J.G. Zweygeld pochodził z Czech, co podano w zapisce z 13 VIII 1720 r.: „Joann[es] Georg Zweygeld, gebürtig auss Böhmen” (ibidem, Am, FrM 5, k. 166).

Z 19 II 1723 r. pochodzi informacja o zakupieniu przez J. Zanettiego miejsca do garbowania skór (*eine Gerbstätt*)²⁴, natomiast z 26 III 1726 r. ciekawa zapiska o dobrowolnym zobowiązaniu Zanettiego do opłacania do końca jego życia coroczniego *Requiem* za duszę kustosa warmińskiego Jana Jerzego Kunigka († 4 IX 1719 r. w Lidzbarku Warmińskim)²⁵. Czyżby był to dowód bliższej znajomości rajcy i kanonika fromborskiego?

Na 21 V 1731 r. biskup Krzysztof Jan Andrzej Szembek wezwał oficjalnym pismem procesowym (*citatio*) do Smolajn rajców fromborskich i prowizorów kościoła parafialnego Jacobusa Zanettiego i Petrusa Schultza z oskarżenia proboszcza fromborskiego Joannesa Franciscusa Helminga. Duchowny zarzucił szczególnie rajcy Zanettiemu oszczerstwa godzące w jego dobre imię i dobrą opinię. Prowizorzy zarzucili proboszczowi ulokowanie bez ich wiedzy kapitału kościoła i jego beneficjów w kwocie ponad 6000 florenów na obszarze starostw elbląskiego i malborskiego²⁶.

*

Jacobus Zanetti był trzykrotnie żonaty, niestety zapisek o jego dwóch ceremoniach ślubnych nie znajdujemy we fromborskich księgach małżeństw. Zapisano tam dopiero jego trzeci ślub. Możliwa, choć mało prawdopodobna, jest ewentualność zawarcia przez Zanettiego pierwszego małżeństwa w innym mieście warmińskim, zgodnie z miejscem pochodzenia wybranki. W zachowanych księgach małżeństw siedmiu miast warmińskich takiej zapiski nie ma, księgi Bisztyńka, Jezioran i Olsztyna nie zachowały się, natomiast księga małżeństw Pieniężna z lat 1629–1766 znajduje się w Bibliotece Historischer Verein für Erm-land w Münster.

Druga żona Jacobusa była rodowitą mieszkanką Fromborka, wdową po tutejszym rajcy, jednak zapiski o ślubie Jacobusa z nią też nie ma. Dwa małżeństwa J. Zanettiego były bezdzietne, na co wskazuje analiza fromborskich ksiąg chrztów z ostatniej ćwierci XVII i pierwszej ćwierci XVIII stulecia (obojętne, gdzie zawarł pierwszy i drugi ślub, to i tak chrzciliby dzieci we Fromborku); dopiero z trzeciego małżeństwa rajca doczekał się czworga dzieci: dwóch córek i dwóch synów.

Fromborska księga chrztów (wymieniająca pierwszą i drugą żonę Jacobusa w roli matek chrzestnych) i księga zmarłych (informacja o dacie śmierci pierwszej żony rajcy) pozwalają na przybliżenie dat jego pierwszego i drugiego ślubu.

²⁴ Ibidem, Am, FrM 3, s. 625.

²⁵ Ibidem, s. 181: Hiebey hatt Seiner Ehrenveste Herr Jacob Zanetti declariret und freywillig versprochen, dass Er zu seinen Lebenszeiten denen beyden Ministris Ecclesiae intuitu musicae (wenn das jährliche *Requiem* pro p[ia]e d[efuncto] R[everendissimi]mo D[omi]no Custode Kunigk gehalten werden wird) vor jedesmahl 18 gr. de proprio zu bey ahten.

²⁶ Ibidem, Am, FrM 4, k. 78-79.

Pierwsza żona Jacobusa miała na imię Dorothea i jako matka chrzestna została zapisana w księdze chrztów między 28 XI 1718 r.²⁷ a 2 XI 1721 r.²⁸. Z tego wynika, że pierwszy ślub J. Zanettiego odbył się najpóźniej jesienią 1718 r., co nie wyklucza jego zawarcia kilka lat wcześniej (zwróćmy uwagę na daty uzyskania przez niego obywatelstwa miejskiego i jego awansu do Rady fromborskiej: lata 1712 i 1713, co w życiu wielu osób było ówczesnie powiązane z założeniem rodziny).

Dorothea zmarła 4 VI²⁹ i została pochowana 8 VI 1722 r.: *Dorothea S[pectabilis] D[omini] Jacobi Zaneti consularis „F[raunburgensis]” consors annorum 72, provisa S[ancti]s[sim]is Sacramentis, requiescat in pace*³⁰. W tej zapisce druga cyfra w podanym tu wieku zmarłej jest przeprowiana (zapewne z trójki), ale pierwsza nie budzi wątpliwości. Tak więc Dorothea była znacznie starsza od męża (o około jedenastu–dwunastu lat), ponieważ przysłała na świat najpewniej około 1649/1650 r. (zapewne we Fromborku), ale nie znając jej nazwiska panińskiego, trudno dokładnie ustalić tę datę³¹.

Wychodząc za Jacobusa Dorothea była już zapewne wdową, być może po rajcy lub burmistrzu, co ułatwiło panu młodemu awans do Rady miejskiej. Zaawansowany wiek Dorothei byłby wytłumaczeniem faktu nieposiadania dzieci przez to małżeństwo.

Drugą żoną Jacobusa była Anna z domu Öhm (wdowa Knorr) i jako jego małżonka występuje w księdze chrztów w roli matki chrzestnej między 2 II 1723 r.³² a 17 III 1726 r.³³. Anna zmarła 12 VII³⁴, a jej pogrzeb odbył się 16 VII 1726 r.: *Anna S[pectabilis] D[omini] Jacobi Zaneti consularis Fraunb[urgensis] olim consors ex parte, provisa S[ancti]s[sim]is Sacramentis, a[nn]orum 43, requiescat in pace*³⁵. Druga żona Jacobusa była z kolei znacznie młodsza od niego (o około dziewięćnaście lat), ponieważ została ochrzczona 27 VIII 1682 r.: *[Parentes] Andreas Öhm et Anna uxor. [Infans] Anna. [Patrini] Jacobus Renigk et Anna Martini Öhm uxor, cives Fraunburgen[ses]*³⁶. Niestety i to małżeństwo nie doczekało się potomstwa

²⁷ Ibidem, Ap, Frombork E 169, k. 6: Dorothea S[pectabilis] D[omini] Jacobi Zaneti consularis Fraunb[urgensis] consors.

²⁸ Ibidem, k. 23v.

²⁹ Ibidem, Ap, Frombork 4, k. 7: Dorothea dess in Gott ruhenden Her[r]n Jacobi Zanetti gewesene Haussfrau.

³⁰ Ibidem, Ap, Frombork E 176, k. 9; GStPK Berlin-Dahlem, XX H.A., Rep. 150, Nr 40, k. 14: 1722 Frau Dorothea Her[r]n Jacobi Zanetti gewesene Haussfrau.

³¹ AAWO, Ap, Frombork E 167, k. 51-52v: w 1650 r. zostały ochrzczone trzy Dorothee (córki: Joannesa Magdeburgera i Judith, Joannesa Ebermana i Margarety oraz Andreasa Eicholtza i Anny); w 1649 r. nie ochrzczone dziewczynki o tym imieniu, a w 1648 r. – ochrzczone również trzy Dorothee (ibidem, k. 46, 47).

³² Ibidem, Ap, Frombork E 169, k. 30v: Anna S[pectabilis] D[omini] Jacobi Zaneti consularis Fraunb[urgensis] consors.

³³ Ibidem, k. 47.

³⁴ Ibidem, Ap, Frombork 4, k. 8: Anna dess in Gott ruhenden H[err]n Jacobi Zanetti gewesene Haussfrau.

³⁵ Ibidem, Ap, Frombork E 176, k. 16; GStPK Berlin-Dahlem, XX H.A., Rep. 150, Nr 40, k. 14v: 1726 Frau Anna Her[r]n Jacobi Zanetti gewesene Haussfrau.

³⁶ AAWO, Ap, Frombork E 168, k. 29.

(w chwili powtórnego zamążpójścia Anna miała już ponad 40 lat i była po trzech porodach).

*

W dniu 16 V 1710 r. odbył się we Fromborku ślub: [Contrahentes] *Spectabilis D[omi]nus Michael Knor[r] p[iae] d[efuncti] Famati D[omi]ni Mich[aelis] Knor[r] Heilsberga filius et Virtuosa Virgo Anna p[iae] d[efuncti] And[reae] Öhm filia*. [Testes] *Spectabiles D[omi]ni Paul Weis, Mart[inus] Öhm, Christoph Fredman, Joan[nes] Schnigenberk*³⁷. Michael Knorr uzyskał małe obywatelstwo, a zaraz potem większe obywatelstwo miejskie 28 II 1712 r.³⁸.

Jak wspomniano, z małżeństwa Michaela Knorra i Anny narodziło się troje dzieci: 7 III 1711 r. został ochrzczony Josephus³⁹, 24 VII 1712 r. – Anna Magdalena⁴⁰, a 22 XI 1713 r. odnotowano chrzest przyszłej pasierbicy Jacobusa Zanettiego: [Parentes] *D[ominus] Mich[ael] Knor[r] et Anna uxor*. [Infans] *Catharina Elisabeth*. [Patrini] *Matthaeus Schultz et Barbara p[iae] d[efuncti] Jacobi Jordan uxor*⁴¹.

Michael Knorr junior został ochrzczony w Lidzbarku Warmińskim 20 X 1683 r.: [Parentes] *D[ominus] Michael Knorr ludirector, uxor Anna*. [Infans] *Michael*⁴² (był czwartym, najmłodszym dzieckiem tego małżeństwa).

W dniu 3 IV zmarł⁴³, a 8 IV 1722 r. został pochowany: *S[pectabilis] D[ominus] Michael Knorr consulalis [sic] mercator Fraun[burgensis], annorum 38, provisus s[ancti]s[is] sacramentis, requiescat in pace*⁴⁴. Jego ojca pogrzebano w Lidzbarku 22 X 1707 r.: *D[ominus] Michael Knorr ludirector Heilsbergensis ad annos 32, aetatis 52 annorum, obiit 17 hujus [mensis] dispositus, in fornice Ecclesiae [sepultus]*⁴⁵.

Tak więc ślub wdowy Anny Knorr z Jacobusem Zanettim odbył się najwiodoczej jesienią 1722 r. (przypomnijmy, że jego pierwsza żona Dorothea została pochowana 8 VI tegoż roku). Jeszcze 9 V 1721 r. Anna została zapisana w księdze chrztów jako *Anna S[pectabilis] D[omini] Michaelis Knorr consularis Fraunb[urgensis] consors*, natomiast 2 II 1723 r. – jak wspomniano wyżej – już jako *Anna S[pectabilis] D[omini] Jacobi Zaneti consularis Fraunb[urgensis] consors*⁴⁶.

³⁷ Ibidem, k. 162v.

³⁸ Ibidem, Am, FrM 3, s. 121.

³⁹ Ibidem, Ap, Frombork E 168, k. 108v (jego chrzestnym został kustosz kapituły fromborskiej i oficjał generalny Joannes Georgius Kunigk).

⁴⁰ Ibidem, k. 113.

⁴¹ Ibidem, k. 118.

⁴² Ibidem, Ap, Lidzbark Warmiński E 253, k. 4.

⁴³ Ibidem, Ap, Frombork 4, k. 7: Herr Michael Knor[r] gewesener Rahtsverwanter.

⁴⁴ Ibidem, Ap, Frombork E 176, k. 8v; GStPK Berlin-Dahlem, XX H.A., Rep. 150, Nr 40, k. 14: 1722 Her[r] Michael Knorr Rahtverwandter.

⁴⁵ AAWO, Ap, Lidzbark Warmiński E 262, k. 35.

⁴⁶ Ibidem, Ap, Frombork E 169, k. 20v i 30v.

Niestety w księdze małżeństw informacji o ceremonii ślubnej Jacobusa i Anny jesienią 1722 r. ani na początku 1723 r. nie znajdujemy, choć odbyła się ona z pewnością we Fromborku.

Catharina Elisabetha Knorr (rocznik 1713) wyszła za mąż 23 I 1730 r.: [Contrahentes] S[pectabilis] D[ominus] Joannes Möller consularis et Catharina Elisabeth p[iae] d[efuncti] Michaelis Knorr olim consularis Fraunb[urgensis] virgo filia relicta. [Testes] S[pectabilis] D[ominus] Andreas Bergman, S[pectabilis] D[ominus] Joannes Schnigenberg, S[pectabilis] D[ominus] Joannes [Constantinus] Herder, S[pectabilis] D[ominus] Georgius Hohman⁴⁷. Joannes Möller uzyskał małe obywatelstwo, a zaraz potem większe obywatelstwo miejskie 28 II 1712 r.⁴⁸

Powiązania rodzinne drugiej żony rajcy Jacobusa, Anny, wyjaśnia dokument spisany we fromborskim urzędzie starościńskim 24 II 1728 r., a będący kontraktem kupna–sprzedaży karczmy Baussen we Fromborku (J. Zanetti sprzedał ją kanonikowi fromborskiemu i ekonomowi biskupstwa warmińskiego Andrzejowi Burchertowi za 1000 florenów, które nabywca miał ulokować na czynsz na gruntach szpitala fromborskiego, a w przyszłości wypłacić pasierbicy sprzedającego)⁴⁹. W tym kontrakcie wymieniono tę pasierbicę J. Zanettiego: [...] *Jungfrau Catharinam Elisabetham Knorrin, des Herrn Verkäuffers seine Stiefftochter*.

Kanonik A. Burchert wywiązał się ze zobowiązania złożonego 24 II 1728 r. przy kupnie karczmy i 19 II 1729 r. zdeponował kapitał 1000 florenów oraz związa-
ne z nim kwoty czynszowe u pisarza miejskiego Joannesa Constantinus Herdera, a 10 V 1730 r. całą należność Cathariny Elisabethy Müller z domu Knorr przekazał we fromborskim urzędzie starościńskim na ręce jej męża, rajcy Joannesa Müllera, co pisarz miejski i urzędu starosty J.C. Herder potwierdził stosowną adnotacją i własnoręcznym podpisem⁵⁰.

Joannes Müller/Miller/Möller i Catharina Elisabetha z domu Knorr doczekali się siedmiorga dzieci: 2 VII 1734 r. ochrztili Joannesa Josephusa⁵¹, 3 XII 1736 r. – Franciscusa⁵², 13 IX 1739 r. – Annę Salomeę⁵³ (niestety 14 V 1742 r. odnotowano

⁴⁷ Ibidem, Ap, Frombork E 174, k. 1. Był to drugi ślub Joannesa Müllera. Jego pierwsza żona zmarła 19 XI 1729 r. (ibidem, Ap, Frombork 4, k. 9: Anna dess Herrn Joannis Müller gewesene Ehefrau) i została pochowana 22 XI 1729 r.: Anna S[pectabilis] D[omini] Joannis Miller consularis Fraunb[urgensis] olim consors, a[nn]orum 76, provisa S[ancti]s[simis] Sacramentis, requiescat in pace (ibidem, Ap, Frombork E 176, k. 24); GSTPK Berlin-Dahlem, XX H.A., Rep. 150, Nr 40, k. 15: 1729 Frau Anna H[errn] Joannis Müller gewesene Haus[s]frau. Anna była starsza od małżonka o około trzydzieści lat. Ich ślubu dotyczy zapiska z 18 X 1712 r.: [Contrahentes] Joann[es] Fridericus Meller Berlino et Anna p[iae] d[efuncti] Joann[is] Striminski uxor. [Testes] D[ominus] Joan[nes] Rimcowitz, D[ominus] Petrus Berendt, Thom[as] Piontag (AAWO, Ap, Frombork E 168, k. 165v). Tak więc pan młody pochodził z Berlina, a jego małżonka była wdową.

⁴⁸ AAWO, Am, FrM 3, s. 121.

⁴⁹ Ibidem, Am, FrM 4, k. 62-63.

⁵⁰ Ibidem, k. 62v i 63.

⁵¹ Ibidem, Ap, Frombork E 169, k. 89v.

⁵² Ibidem, k. 102.

⁵³ Ibidem, k. 114.

pogrzeb nowo narodzonej córeczki: *Filiola ab obstetrice in partu baptisata Sp[ecta] b[i]lis D[omi]ni Joannis Müller consularis Fraunb[urgensis], immediate post partum demortua, requiescat in [pace]⁵⁴*), 10 VIII 1743 r. został ochrzczony Ignatius Cajetanus⁵⁵ (pochowano go już 10 VI 1745 r.: *Ignatius Cajetanus Sp[ect]a[b]i]lis D[omi]ni consularis Joannis Miller filiulus unius anni⁵⁶*), 24 X 1746 r. ochrzczono Catharinę Elizabethę⁵⁷, a 21 X 1749 r. Ferdinandusa⁵⁸.

Małżonek pasierbicy Jacobusa Zanettiego doszedł do godności burmistrza prezydującego Fromborka. Został pochowany 29 V 1756 r.: *Sp[ecta]b[i]lis Joannes Miller praeconsul presidens Civitatis Fraunburgen[sis] anno[rum] 72, consvetis s[ancti]s[i]mis sacramentis provisus in D[omi]no obiit, sepultus in Eccl[esi]a S[anc]ti Nicolai ad cornu Evangelii Altaris Sacr[issi]mi Rosarii⁵⁹*. W dniu 16 II zmarła, a 17 II 1765 r. została pogrzebana: *Catharina [Elisabeth] p[iae] d[efuncti] Joannis Müller praeconsulis consors [annorum] 49, s[an]ctissimis s[a]c[ra]m[en]tis provisa, [sepulta] in Caemeterio Ecclesiae⁶⁰*; faktycznie przeżyła 51 lat i prawie 3 miesiące, ale po śmierci nie dane jej było spocząć obok męża.

*

Joannes Constantinus Herder ożenił się 14 X 1709 r.; co ciekawe, w zapisce o tym ślubie dano pierwszeństwo pannie młodej zapewne ze względu na osobę jej śp. ojca, niegdyś burmistrza fromborskiego (przez pomyłkę/widoczną chęć uhonorowania jej imię zapisano dwukrotnie): *[Contrahentes] Magdalena p[iae] d[efuncti] D[omini] Andreae Maximiliani Erenst filia Fraunburg[ensis] et Joannes Constantinus Herder. [Testes] C[larissimus] D[ominus] Franciscus Herr C[ustos] C[anonicus] V[armiesensis], D[ominus] Paulus [Josephus] Weis[s]⁶¹*.

Panna młoda została ochrzczona 5 X 1689 r.: *[Parentes] Spectabilis D[ominus] And[reas] Maxi[milianus] Erenst et Elisabetha uxor eius. [Infans] Magdalena⁶²*; była więc młodsza od męża o około dwunastu lat.

⁵⁴ Ibidem, Ap, Frombork E 176, k. 52v.

⁵⁵ Ibidem, Ap, Frombork E 169, k. 137.

⁵⁶ Ibidem, Ap, Frombork E 176, k. 59.

⁵⁷ Ibidem, Ap, Frombork E 169, k. 154v.

⁵⁸ Ibidem, k. 170.

⁵⁹ Ibidem, Ap, Frombork E 176, k. 82; ibidem, Ap, Frombork 4, k. 15: Der Ehrenveste H[err] Joannes Müller gewesener Burgermeister; GStPK Berlin-Dahlem, XX, H.A., Rep. 150, Nr 40, k. 20: 1756 Seiner Ehrenvester Herr Joannes Müller gewesener Burgermeister. Można tu dodać, że 31 X 1744 r. została pochowana jego matka: Anna Elisabetha mater Spectabilis Domini Joannis Miller annorum 80, omnibus s[a]c[ra]m[en]tis provisa obiit in Domino, cujus a[n]i[m]ae Deus sit propitijs (AAWO, Ap, Frombork E 176, k. 57v).

⁶⁰ AAWO, Ap, Frombork E 177, k. 19v (tu data śmierci); ibidem, Ap, Frombork 4, k. 17 (tu data pogrzebu): Elisabeth Catharina Millerin gewesene Burgermeisterfrau; GStPK Berlin-Dahlem, XX, H.A., Rep. 150, Nr 40, k. 21v: Anno 1765 Frau Catharina des <Ehrenvesten und Wohlweisen> Herren [Joannis] Müller gewesenen <Burgermeisters> alhie[r] nachgelassene Ehegattin.

⁶¹ Ibidem, Ap, Frombork E 168, k. 161v.

⁶² Ibidem, k. 46.

Tenor powyższej zapiski ceremonii ślubnej zdaje się wskazywać na fakt, że pan młody nie wywodził się – w przeciwieństwie do swojej wybranki – z Fromborka. I rzeczywiście, jeśli będziemy szukać jego chrztu około 1677 r. we Fromborku (jak to wynika z podanych w księdze zmarłych liczby lat przeżytych przez niego, o czym niżej), spotka nas zawód. Skąd więc przybył do Fromborka?

Można by było uznać, że tę kwestię w pełni rozstrzyga poniższa zapiska dotycząca objęcia przez J.C. Herdera stanowiska fromborskiego pisarza miejskiego: *Anno 1710 die 24 Martii hatt nach vorher gefender Recommendation von Ihro Hocherleuchten Hochwürdigsten Gnaden Herrn Joanne Georgio Kunigk custode canonico Varmiensis etc. und Höchstverordneten Administratore in Frauenburg und Acception von E.E. Raht solitum fidelitatis juramentum coram Sp[ectabili] Magistratu praestiret Joann[es] Constantinus Herder Guttstadiensis et consequenter officii sui possessionem angenommen*⁶³. Jednak kwerenda w dobromiejskiej księdze chrztów w poszukiwaniu chrztu J.C. Herdera jest bezowocna.

Wydaje się, że tę sprawę wyjaśnia informacja z 20 V 1722 r., kiedy to w księdze fromborskiej jako chrzestna została zapisana: *Catharina Joannis Herder quondam tabernatoris in Schlit[t] filia relicta*⁶⁴. Tak więc położone w komornictwie dobromiejskim Skolity były miejscem pochodzenia przyszłego rajcy fromborskiego, syna tamtejszego karczarza. Powyższą zapiskę z 24 III 1710 r. zredagował i wpisał do księgi miejskiej sam zainteresowany, sprawujący funkcję pisarza miejskiego, wedłóg którego zapewne lepiej wyglądała informacja o jego pochodzeniu z Dobrego Miasta niż z leżącej niedaleko wsi Skolity (nie skłamał, tylko nieco „podkolorował” swoje faktyczne miejsce pochodzenia; przecież ożenił się z burmistrzówną fromborską). Zachowane księgi metrykalne parafii Skolity rozpoczynają się jednak dopiero w 1708 r., nie możemy więc bezspornie potwierdzić tego wielce prawdopodobnego przypuszczenia.

29 III 1711 r. uzyskał małe obywatelstwo miejskie: *Joann[es] Constantin Herder notarius erhaltet klein Bürgerrecht*, a 24 III 1715 r. większe obywatelstwo⁶⁵. Zwróćmy uwagę na bliskość dat jego ożenku (1709), objęcia stanowiska pisarza miejskiego (1710) i zdobycia obywatelstwa miejskiego (1711). Moim zdaniem, jest to pośrednia wskazówka w sprawie zasadności przesunięcia przypuszczalnej daty pierwszego ślubu rajcy J. Zanettiego bliżej 1712–1713 r. (o czym wyżej).

Z pierwszego małżeństwa Joannes Constantinus Herder miał czworo dzieci: 12 XI 1710 r. małżonkowie ochrztili Magdalenę Rosalię⁶⁶, 22 II 1712 r. – Annę

⁶³ Ibidem, Am, FrM 3, s. 109–110.

⁶⁴ Ibidem, Ap, Frombork E 169, k. 26v.

⁶⁵ Ibidem, Am, FrM 3, s. 114 i 140.

⁶⁶ Ibidem, Ap, Frombork E 168, k. 108.

Elisabethę⁶⁷, 12 X 1713 r. – Catharinę Barbarę⁶⁸ i 3 X 1715 r. – Franciscusa Joachima (przyszłego pisarza miejskiego, następcę ojca na tym stanowisku)⁶⁹.

W kontekście dokumentu z 24 VII 1720 r. (o którym niżej) trzeba wspomnieć, że 19 III 1716 r. została pogrzebana pierwsza żona rajcy Joannesa Constantinusa: *Magdalena Sp[ectabilis] D[omini] Joannis Herder consularis Fraunb[urgensis] consors a[nn]o[r]um 26, provisa S[ancti]s[im]is Sacramentis*⁷⁰.

Kontakty towarzyskie z rodziną rajcy Joannesa Constantinusa Herdera (swojego przyszłego teścia) Jacobus Zanetti utrzymywał już dość wcześnie: 7 X 1717 r. był jednym z czterech świadków na drugim ślubie tego rajcy: [Contrahentes] „S[pectabilis] D[ominus]” *Joannes Herder consularis et juratus notarius Fraunb[urgensis] et Virtuosa Virgo Regina [Sophia] p[iae] d[efuncti] Joannis Munitz civis Heilsberg[ensis] filia relicta. [Testes] S[pectabilis] D[ominus] Andreas Berckmann, S[pectabilis] D[ominus] Christophorus Tydmann proconsules Fraumb[urgenses], S[pectabilis] D[ominus] Petrus Schultz, S[pectabilis] D[ominus] Jacobus Zaneti consulares Fraumb[urgenses]*⁷¹.

Panna młoda została ochrzczona w Lidzbarku Warmińskim 15 V 1696 r.: [Parentes] *Joannes Monitz et Elizabeth uxor. [Infans] Regina [Sophia]*⁷²; była więc młodsza od męża o około dwudziestu lat. Jej ojciec został pogrzebany 10 V 1709 r.: *Joannes Monitz pictor, dispositus, suburbium, in coemeterio parochiali [sepultus]*⁷³.

Z drugiego małżeństwa Joannes Constantinus Herder miał siedmioro dzieci: 29 XII 1718 r. małżonkowie ochrztili Catharinę Barbarę (jej chrzestnymi byli rajca Jacobus Zanetti i Regina Weiss, żona starosty olsztyńskiego Paulusa Josephusa; takie same imiona otrzymało trzecie dziecko z poprzedniego małżeństwa Herdera, ale najwidoczniej zmarło ono w dzieciństwie)⁷⁴, 26 III 1720 r. – Annę Catharinę⁷⁵, 26 VI 1721 r. – Joannesa Josephusa⁷⁶ (zmarł 8 X 1760 r.⁷⁷), 6 VII 1723 r. – Annę Reginę⁷⁸ (pochowano ją 2 IV 1730 r. w wieku sześciu lat⁷⁹), 1 V 1725 r. – Petrusa

⁶⁷ Ibidem, k. 111v.

⁶⁸ Ibidem, k. 117v.

⁶⁹ Ibidem, k. 124 (jego chrzestnymi byli: rajca – przysły burmistrz – Petrus Schultz i Anna Knorr). W kontekście daty chrztu Franciscusa Joachima warto wspomnieć, że przeżył on – tak jak ojciec – 65 lat (a nie 58 lat, jak zapisano w księdze zmarłych), ponieważ zmarł 12 XI 1780 r. (ibidem, Ap, Frombork 4, k. 21: Franciscus Herder gewesener Rahtsverwandter) i pogrzebano go 14 XI 1780 r. (ibidem, Ap, Frombork E 177, k. 60v, a właściwie 61); GStPK Berlin-Dahlem, XX, H.A., Rep. 150, Nr 40, k. 25v: 1780 Herr Franciscus Joachimus Herrder gewesener Rathsverwanter und Notarius.

⁷⁰ AAWO, Ap, Frombork E 176, k. 2; GStPK Berlin-Dahlem, XX, H.A., Rep. 150, Nr 40, k. 13v: [bez daty rocznej] Frau Magdalena dess Herren Joannis Constantini Herder Stadschreibers Haussfrau.

⁷¹ AAWO, Ap, Frombork E 168, k. 171.

⁷² Ibidem, Ap, Lidzbark Warmiński E 253, k. 57.

⁷³ Ibidem, Ap, Lidzbark Warmiński E 262, k. 38v.

⁷⁴ Ibidem, Ap, Frombork E 169, k. 6.

⁷⁵ Ibidem, k. 14v.

⁷⁶ Ibidem, k. 21.

⁷⁷ Ibidem, Ap, Frombork E 177, k. 9.

⁷⁸ Ibidem, Ap, Frombork 169, k. 32.

⁷⁹ Ibidem, Ap, Frombork E 176, k. 25.

Antoniusa⁸⁰, 6 IX 1726 r. – Mariannę Sopię Annę (jej chrzestnym był rajca Joannes Möller)⁸¹ i 6 II 1730 r. – Antoniusa Ignatiusa (jego chrzestną była przyrodnia siostra Magdalena Rosalia, żona rajcy Jacobusa Zanettiego)⁸²; chłopca pochowano 8 IX 1732 r. w wieku trzech lat (wówczas jego imiona zostały zapisane omyłkowo: Petrus Antonius, a przecież takie nosił starszy brat zmarłego)⁸³.

Joannes Constantinus Herder zmarł w wieku 65 lat w dniu 5 XII⁸⁴ i został pogrzebany 11 XII 1742 r.⁸⁵ Już 29 IV 1743 r. wdowa po nim wyszła powtórnie za mąż: *D[ominus] Andreas Geringk p[iae] d[efuncti] Petri Geringk olim civis et pistoris Fraunb[urgensis] filius relictus cum Honesta Regina Sophia p[iae] d[efuncti] Joannis Constantini Herder olim consularis et notarii Fraunb[urgensis] vidua relicta*⁸⁶.

Z potomkami rajcy J.C. Herdera z pierwszego małżeństwa jest związany wspomniany już dokument spisany przed burmistrzem Fromborka Christianem Tydemanem 24 VII 1720 r. Nosi on tytuł: *Copia obligationis a Sp[ectabili] Jacobo Zanetti Haeredibus Joannis Constantini Herder datae*⁸⁷. Podano w nim, że rajca Jacobus Zanetti dobrowolnie oświadczył, iż za zgodą, wiedzą i wolą swojej żony (której imienia nie podano, ale to Dorothea) przyjął na przechowanie 1000 guldenów/florenów należnych dzieciom Joannesa Constantinusa Herdera z pierwszego małżeństwa tytułem podziałów/rozliczeń spadkowych. Zanetti zobowiązał się do ulokowania wymienionej kwoty na czynsz w wysokości 4% rocznie. Rajca potwierdził dokument własnoręcznym podpisem, burmistrz poświadczył, że spisano go w jego obecności, a pisarz miejski Joannes Constantinus Herder zaświadczył o wpisaniu zobowiązania do akt miejskich. Pod dokumentem znajduje się notatka pisarza miejskiego J.C. Herdera z 12 III 1726 r. informująca o tym, że rajca Jacobus Zanetti spłacił kapitał podstawowy w kwocie 1000 florenów oraz związany z nim czynsz w wysokości 200 florenów.

*

Wiekowy już rajca Jacobus Zanetti dotrzymał rocznej żałoby po drugiej małżonce, którą pochował 16 VII 1726 i 15 VII 1727 roku we Fromborku miał miejsce jego trzeci ślub: *[Contrahentes] S[pectabilis] D[ominus] Jacobus Zanetti consularis et Magdalena S[pectabilis] D[omini] Joannis [Constantini] Herder consularis*

⁸⁰ Ibidem, Ap, Frombork E 169, k. 43.

⁸¹ Ibidem, k. 49.

⁸² Ibidem, k. 65v.

⁸³ Ibidem, Ap, Frombork E 176, k. 29.

⁸⁴ Ibidem, Ap, Frombork 4, k. 12v: Herr Joannes Herder Rathssverwandter und gewesener Notarius hiesiger Stad[t].

⁸⁵ Ibidem, Ap, Frombork E 176, k. 54; GStPK Berlin-Dahlem, XX H.A., Rep. 150, Nr 40, k. 17v: [pod mylną datą roczną] 1743 Herr Joann[es] Constantin Herder Rahtsverwandter und Notarius hiesiger Stadt.

⁸⁶ AAWO, Ap, Frombork E 174, k. 26v (świadkami na ślubie byli obaj burmistrzowie i dwaj rajcy fromborscy).

⁸⁷ Ibidem, Am, FrM 3, s. 826-827.

*Fraunb[urgensis] filia v[irgo]. [Testes] S[pectabilis] D[ominus] Joannes Schnigenberg, S[pectabilis] D[ominus] Andreas Bergman, S[pectabilis] D[ominus] Petrus Schultz, S[pectabilis] D[ominus] Blasius Zagorowitz consulares Fraunb[urgenses]*⁸⁸. Panna młoda była córką rajcy, a o prestiżu jej małżonka dobitnie zaświadcza uczestnictwo czterech rajców jako świadków ceremonii ślubnej.

Pierwszym dzieckiem Jacobusa i Magdaleny Zanettich była ochrzczona 22 IV 1730 r. Catharina (jej chrzestnymi byli: rajca Joannes Miller/Müller i babcia dziewczynki Regina Herder, żona rajcy Joannesa Constantinusa)⁸⁹. Z kolei 22 IX 1731 r. został ochrzczony Matthaëus Cajetanus (jego chrzestnymi zostali: kanonik warmiński [Isidorus] Cajetanus Magnianini – Włoch i ciocia chłopca Anna Elisabetha Herder, córka rajcy Joannesa Constantinusa)⁹⁰. Trzecim dzieckiem rajcy Jacobusa i Magdaleny była ochrzczona 29 X 1733 r. Elisabetha (jej chrzestnymi byli: kanonik warmiński Antonius Reina – Włoch i babcia niemowlęcia Regina Herder, żona rajcy)⁹¹; dziewczynka przeżyła 14 tygodni (w księdze zmarłych jej wiek zawyżono do 18 tygodni) i została pochowana 9 II 1734 r.⁹². Wreszcie 29 VII 1735 r. został ochrzczony najbardziej interesujący nas Jacobus, przyszły rzeźbiarz (jego trzymali do chrztu: kanonik warmiński Joannes Lingk i Catharina Elisabetha Miller/Müller, żona rajcy Joannesa)⁹³.

Jak wspomniano, Magdalena Rosalia Zanetti wystąpiła po raz pierwszy w roli matki chrzestnej (wraz z rajcą Joannesem Leopoldusem Krammetsteterem) 6 II 1730 r., trzymając do chrztu swojego młodszego przyrodniego braciszka Antoniusa Ignatiusa⁹⁴. Rajca Jacobus Zanetti po raz ostatni został odnotowany we fromborskich księgach metrykalnych jako świadek na ślubach 20 X oraz 7 i 13 XI 1735 r.⁹⁵.

Cztery lata po śmierci męża Magdalena Rosalia Zanetti wyszła powtórnie za mąż. Mianowicie 12 II 1741 r. odbył się we Fromborku ślub: [Contrahentes] *Casimirus Siwicki musicus et Magdalena p[iae] d[efuncti] Jacobi Zaneti olim consulis Fraunb[urgensis] vidua relictæ. [Testes] S[pectabilis] D[ominus] Joannes Möller, S[pectabilis] D[ominus] Joannes [Leopoldus] Grammetsteter [sic], S[pectabilis] D[ominus] Joannes Dreipfert, Fridericus Asmus civis Fraunb[urgensis]*⁹⁶. Po tym czasie ani fromborska księga chrztów, ani też księgi zmarłych nie odnotowują Casimirusa i Magdaleny Rosalii.

⁸⁸ AAWO, Ap, Frombork E 174, k. 5.

⁸⁹ Ibidem, Ap, Frombork E 169, k. 66v.

⁹⁰ Ibidem, k. 73v.

⁹¹ Ibidem, k. 85v.

⁹² Ibidem, Ap, Frombork E 176, k. 32v.

⁹³ Ibidem, Ap, Frombork E 169, k. 94 (w księdze imiona chrzestnej zapisano omyłkowo: Anna Catharina).

⁹⁴ Ibidem, k. 65v.

⁹⁵ Ibidem, Ap, Frombork E 174, k. 14v-15v.

⁹⁶ Ibidem, k. 23.

*

Najmłodszy syn Jacobusa Zanettiego otrzymał imię – jako to często praktykowano – po ojcu; może była to decyzja samego Jacobusa, a może małżonka chciała dać satysfakcję sędziwemu rajcy, utrwalając jego imię w rodzinie na przyszłość. Ojciec nie miał jednak możliwości wychowania najmłodszego potomka a swojego imiennika, ponieważ – jak wspomniano – zmarł na początku 1737 r., kiedy malec miał półtora roku.

20 III 1770 r. Jacobus Zanetti junior został obywatelem Starego Miasta Braniewa⁹⁷, jednak nie dożył sędziwego wieku, ponieważ zmarł w Braniewie już 31 VII (pogrzeb odbył się 2 VIII) 1776 r.: *Jacobus Zanetti inquilinus civis, sculptor 43* [annorum] (wbrew temu zapisowi przeżył tylko 41 lat 1 miesiąc)⁹⁸. Z braniewskich i fromborskich ksiąg metrykalnych wynika, że rzeźbiarz umarł w stanie bezzennym, nie pozostawiając prawego potomka.

Tak więc można z całą pewnością stwierdzić, że rzeźbiarz braniewski Zanetti/Zanetti miał, jak wspomniano wyżej, na imię – po ojcu – Jacobus i żył w latach 1735–1776.

Należy mieć nadzieję, że dokonania artystyczne jego stosunkowo niedługiego życia zostaną w przyszłości zbadane i zaprezentowane przez historyka sztuki.

BIBLIOGRAFIA

Źródła archiwalne

Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie (dalej: AAWO), Archiwa parafialne (dalej: Ap), Frombork E 167 (księga chrztów z lat 1631-1661 i małżeństw z lat 1635-1662), Frombork E 168 (księga chrztów z lat 1662-1664, 1667-1717 i małżeństw z lat 1662-1695, 1702-1725), Frombork E 169 (księga chrztów z lat 1718-1782), Frombork E 174 (księga małżeństw z lat 1726-1792), Frombork E 176 (księga zmarłych z lat 1715-1757), Frombork E 177 (księga zmarłych z lat 1758-1846).

AAWO, Archiwa miejskie (dalej: Am), Frombork Magistrat 3 (księga miejska z lat 1696-1742); Frombork Magistrat 4 (księga miejska z lat 1623-1852).

AAWO, Am, Braniewo Magistrat 1 (księga przyjęć do prawa miejskiego z lat 1600-1808).

AAWO, Ap, Braniewo E 87 (księga zmarłych z lat 1756-1782).

AAWO, Ap, Lidzbark Warmiński E 253 (księga chrztów z lat 1682-1750); Lidzbark Warmiński E 262 (księga zmarłych z lat 1687-1750).

Opracowanie

Rzempołuch Andrzej, *Krzysztof Perwanger (1708-1764). Działalność artystyczna na Warmii i w Prusach Królewskich*, „Rocznik Olsztyński”, t. 17, 1997.

⁹⁷ Ibidem, Am, Braniewo Magistrat 1, k. 21: Jacob Sanetti Bildhauer mk 10.

⁹⁸ Ibidem, Ap, Braniewo E 87, k. 83v.